

ADVIES

Opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan

In het regeerakkoord 2009-2014 engageert de Vlaamse Regering zich voor de opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan (2011-2014). Dit plan legt tot 2014 het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast.

In dit advies schetst de Vlaamse Jeugdraad zijn verwachtingen inzake de opmaak van dit plan. We vragen om een plan met duidelijke ambities over hoe we de leefwereld van Vlaamse kinderen en jongeren zullen verbeteren. Een uitwerking van het plan samen met kinderen, jongeren en hun organisaties is hierbij onmisbaar.

VLAAMSE JEUGDRAAD	
2 september 2009	ADVIES 09/12

Opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan

De Vlaamse Jeugdraad in vergadering op 2 september 2009 onder voorzitterschap van Stijn Jacobs en waarbij aanwezig waren:

Tim Barbaix, Dagmar Beernaert, Hakim Benichou, Lieven Casteels, Lies Corneillie, Lieke De Jans, Kara Eestermans, Stijn Jacobs, Mieke Nolf, Marlies Smit, Tom Van Den Borne, Brecht Van der Meulen, Liesbeth Vanneste, Koen Verbruggen, Caroline Verschueren, Nele Willems, Jasper Ysebaert

Brengt *unaniem* het volgende advies uit:

1. Inleiding

Het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid bepaalt dat uiterlijk anderhalf jaar na het begin van elke legislatuur de Vlaamse regering een Vlaams jeugdbeleidsplan voorlegt aan het Vlaams parlement. Dat jeugdbeleidsplan legt het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast. Het besteedt bijzondere aandacht aan het jeugdwerkbeleid en de rechten van het kind. En het geeft binnen een algehele visie op de jeugd, het jeugdbeleid en de rechten van het kind, de doelstellingen van de Vlaamse Regering in alle bevoegdheidsdomeinen en bepaalt de resultaatsindicatoren.

Momenteel start de Vlaamse Regering met de opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan. (2011-2014). Hiertoe maakte de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen alvast een omgevingsanalyse op en doet zij een voorstel van een proces voor de opmaak van het plan.

2. Het belang van het jeugdbeleidsplan voor kinderen, jongeren en hun organisaties

Het jeugdbeleidsplan legt het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast voor de komende jaren. De meerwaarde van dit plan voor kinderen, jongeren en hun organisaties zit in het integrale en categoriale karakter ervan:

- **Integraal:** jeugdbeleid doorkruist heel wat sectoren en spreidt zich over verschillende overheidsniveaus. Het probeert vele losse eindjes aan elkaar te knopen en gaat op zoek naar dwarsverbanden.
- **Categoriaal:** jeugdbeleid vertrekt vanuit het oogpunt, de belangen, de ervaringen en de leefwereld van de categorie “jonge mensen”. Dit is een apart perspectief dat zorgt voor een andere en speciale invulling van de beleidsvoering.

Het hoeft niet gezegd dat de stem van kinderen, jongeren en hun organisaties cruciaal is voor het welslagen van het jeugdbeleidsplan. Als formele vertegenwoordiger van deze doelgroepen wil de Vlaamse Jeugdraad met dit advies een bijdrage leveren aan het Vlaams jeugdbeleidsplan, aanvullend op de omgevingsanalyse van de afdeling Jeugd.

3. Het advies

3.1 De omgevingsanalyse als vertrekpunt

De uitgewerkte omgevingsanalyse van de afdeling Jeugd is een kwaliteitsvol document dat een sterk vertrekpunt kan vormen voor het verdere proces. Tijdens de opmaak van deze analyse kon de Vlaamse Jeugdraad al input geven voor de thematische inhoud van het plan. Deze input werd later correct verwerkt in de analyse.

We kiezen er voor om deze thematische input dus niet opnieuw neer te schrijven in dit advies maar verwijzen hiervoor graag naar ons memorandum¹ en eerdere adviezen. In dit advies geven we wel onze standpunten over:

- de visie en ambitie van het jeugdbeleidsplan;
- de overige instrumenten voor het geïntegreerd jeugdbeleid;
- de aansluiting van het jeugdbeleidsplan op andere inspirerende beleidskaders;
- de plaats van de jeugdsector binnen het jeugdbeleidsplan;
- het proces ter opmaak van het jeugdbeleidsplan.

3.2 Een Vlaams jeugdbeleidsplan getuigt van visie en ambitie

De Vlaamse Jeugdraad verwacht dat het Vlaams jeugdbeleidsplan probleemoplossend werkt, inspireert en een efficiënter beleid realiseert voor kinderen, jongeren en hun organisaties. In de omgevingsanalyse lezen we over de evaluatie van het huidige JBP wel dat dit:

- nog teveel een verzameling is van doelstellingen die ministers sowieso opnemen binnen hun eigen beleidsdomeinen. Dat het JBP te weinig vernieuwend kon werken.

¹ Zie ‘Vlaams jeugdbeleid voor gevorderden. Memorandum van de Vlaamse jeugdraad naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen in 2009’

- nog teveel een plan leek van de minister van jeugd(werk) i.p.v. de ganse Vlaamse Regering. Dat werd o.a. duidelijk in de voortgang en de verslaggeving.

De Vlaamse Jeugdraad deelt deze analyse. Het derde jeugdbeleidsplan moet dan ook de ambitie hebben **nieuwe beleidslijnen uit te zetten en het bestaande beleid te versterken en te verbeteren**. Daarvoor is het noodzakelijk dat:

- Het plan duidelijke engagementen en een rolverdeling bevat (wie is verantwoordelijke, initiatiefnemer,...). Dit zowel op het vlak van ministers als administraties.
- Indicatoren geformuleerd worden die aangeven wat het resultaat van bepaalde acties is.
- Het plan op een participatieve manier tot stand komt, met betrokkenheid van kinderen, jongeren en hun organisaties (de jeugdsector).
- Het plan vertrekt vanuit de leefwereld van kinderen en jongeren en niet vanuit de bestaande beleidsdomeinen.
- Het plan vertrekt vanuit een duidelijke visie op kinderen en jongeren waarbij de kracht en mogelijkheden van jonge mensen centraal staan, zonder blind te zijn voor problemen, moeilijkheden of lasten.
- Het plan makkelijk hanteerbaar is, alsook de jaarlijkse rapportage ervan. Het jeugdbeleidsplan is in het ideale geval een werkinstrument voor ministers, administraties, parlement, middenveldactoren en adviesraden.
- Het plan wordt gecommuniceerd naar het brede publiek.

We vragen aan **alle ministers** dat ze hun verantwoordelijkheid opnemen in de opmaak en uitvoer van het plan. En dat ze binnen hun eigen beleidsplannen doelstellingen formuleren die kunnen aansluiten op het Vlaams jeugdbeleidsplan. Deze bezorgdheid wordt ook aangegeven in de omgevingsanalyse.

3.3 Een nieuwe stap voor de instrumenten geïntegreerd jeugdbeleid

Naast het jeugdbeleidsplan beschikt Vlaanderen over **meerdere instrumenten** die een geïntegreerd jeugdbeleid mee mogelijk maken: de JoKer (kind-en jongere-effectrapport), de reflectiegroep kinderrechten- en jeugdbeleid, de aanspreekpunten kinderrechten- en jeugdbeleid en de jeugdmonitor. Ook het intersectorale advieswerk van de Vlaamse Jeugdraad draagt hiertoe bij.

We hebben in Vlaanderen al een lange weg afgelegd voor de implementatie van deze instrumenten, maar nog niet al deze instrumenten staan op punt inzake **gedragenheid en toepassing**. In het memorandum van de Vlaamse Jeugdraad lees je een aantal suggesties voor de optimalisatie van deze instrumenten. We vragen om in het jeugdbeleidsplan ambitieuze doelstellingen te formuleren voor het geheel van de instrumenten voor het geïntegreerd jeugdbeleid.

Ook **andere horizontale beleidsthema's** zoals gelijke kansen en duurzame ontwikkeling hebben instrumenten die hun integraal karakter moeten versterken en garanderen. We vragen die beleidskaders als inspiratiebron te gebruiken om de doelstellingen rond het eigen instrumentarium te formuleren. We vragen ook om het jeugdbeleidsplan waar mogelijk af te stemmen op die beleidskaders.

3.4 Inspiratie vanuit andere beleidskaders

De aansluiting op bestaande kwaliteitsvolle beleidskaders vergroot het draagvlak van het Vlaams jeugdbeleidsplan. In de omgevingsanalyse worden hierbij twee kaders aangebracht: de Europese strategie voor jongeren en het Internationaal verdrag voor de Rechten van het kind (IVRK) / Vlaams

Actieplan Kinderrechten. De Vlaamse Jeugdraad vindt deze aansluiting waardevol en geeft volgende aanvullingen mee:

- a. De **Europese strategie voor jongeren** zal eind 2009 nieuwe prioriteiten naar voor schuiven. Wij zijn enthousiast over het principe dit kader te gebruiken als inspiratiebron voor een Vlaams jeugdbeleidsplan. We verwijzen naar ons advies van juni 2009 m.b.t. de EU-strategie voor jongeren², waarin we adviseren op de voorgestelde structuur en thema's. We vragen om deze opmerkingen mee te nemen bij het gebruik van het Europese kader.
- b. **IVRK en het Vlaams actieplan kinderrechten**
Kinderrechten zijn een belangrijke peiler binnen het (Vlaams) jeugdbeleid. Ze dienen op die manier verankerd te worden binnen het Vlaams jeugdbeleidsplan. De integratie van kinderrechten en jeugdbeleid in Vlaanderen is nog jong. En in de praktijk moeten beiden nog steviger met elkaar verweven worden. We vragen om in het plan extra aandacht te besteden aan de integratie in jeugdbeleid, de jeugdsector en andere beleidsdomeinen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat het Vlaams jeugdbeleidsplan ook aansluiting zoekt op het Vlaanderen in Actieplan – pact 2020 en het toekomstige jongerengeneratiepact, zoals voorzien in het regeerakkoord.

3.5 De jeugdsector in het jeugdbeleidsplan

We zijn tevreden dat de omgevingsanalyse een genuanceerde blik werpt op de rol van de jeugdsector. Het idee van het dubbel spoor is daarbij waardevol:

- Enerzijds biedt de jeugdsector in zijn geheel meerwaarden op diverse terreinen van het brede jeugdbeleid ('spoor 1').
- Anderzijds kent de jeugdsector eigen sectorgebonden doelstellingen die sectorspecifieke beleidsmaatregelen vragen ('spoor 2').

In de omgevingsanalyse wordt onder 'spoor 1' de hand uitgestoken naar de jeugdsector om binnen de jeugdbeleidsplanning mee te stappen in het **brede jeugdbeleidsverhaal** en te kijken wat de rol van het jeugdverenigingsleven kan zijn m.b.t. deze voor kinderen en jongeren belangrijke thema's. Als Vlaamse Jeugdraad gaan we graag in op deze uitnodiging.

Gezien de jeugdsector zeer divers en op vele werkterreinen actief is, zijn er zeker jeugdorganisaties die een waardevolle bijdrage kunnen leveren op het vlak van jongeren en arbeid, ondernemerschap, sociale inclusie, enzovoort. We appreciëren dat de maatschappelijke relevantie van de methodieken, technieken en werkvormen binnen de jeugdsector op die manier erkend wordt. We willen wel benadrukken dat het aan de jeugdorganisaties zelf is om de doelstellingen te bepalen die ze wensen te realiseren op bovengenoemde beleidsdomeinen.

Men mag nooit uit het oog verliezen dat de missie van het merendeel van de jeugdorganisaties gericht is op het aanbieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Dit is en blijft de centrale opdracht van de jeugdsector. En natuurlijk heeft dit ook een effect op andere levensdomeinen van jongeren. Maar de keuze om expliciet ingeschakeld te worden in bredere maatschappelijke doelstellingen mag nooit opgedrongen worden. Die ligt bij de jeugdorganisatie zelf.

² Zie advies 0909 'EU-strategie voor jongeren'

Wat betreft 'spoor 2' is het ons onduidelijk waar en hoe de **jeugdsectorspecifieke beleidsmaatregelen** omschreven zullen worden: de omgevingsanalyse lijkt te suggereren om dit eerder te voorzien binnen de beleidsnota en beleidsbrieven en niet binnen het Vlaams jeugdbeleidsplan.

Maar we adviseren om ook binnen het Vlaams jeugdbeleidsplan bijzondere aandacht te besteden aan deze jeugdsectorspecifieke maatregelen, naast de uitwerking van de aansluiting van de jeugdsector op de diverse domeinen van het jeugdbeleid. Zo kan het duidelijkst voldaan worden aan de *'bijzondere aandacht aan het jeugdwerkbeleid'* zoals decretaal verwacht wordt van het Vlaams jeugdbeleidsplan. Ook het Europees samenwerkingskader inzake jeugd voorziet trouwens, naast de horizontale integratie van de jeugdsector, in een apart hoofdstuk voor de jeugdsector. Dit lijkt ons een ideale structuur.

Deze opbouw biedt tevens een goede basis om sectorspecifieke beleidsmaatregelen zichtbaar te maken voor de sector en hen binnen het jeugdbeleidsplanningsproces te betrekken bij de uitwerking ervan. Dit komt in onze ogen tegemoet aan de noodzakelijke 'exposure', zoals benoemd in de omgevingsanalyse.

3.6 Het proces ter opmaak van het jeugdbeleidsplan

Het proces voor de opmaak van het Vlaams jeugdbeleidsplan is gestart. Er worden gesprekken gevoerd met administraties, aanspreekpunten, middenveldactoren,... De afdeling Jeugd schreef een kwaliteitsvolle omgevingsanalyse. Er wordt hierbij een eerste aanzet gegeven voor een plan van aanpak en uitgangspunten. Over het proces voor de opmaak van het jeugdbeleidsplan geven we het volgende mee:

- We verwachten dat er binnen de Vlaamse Regering een duidelijke **coördinatie** van het Vlaams jeugdbeleidsplan gebeurt. We gaan ervan uit dat dit door de minister van Jeugd gebeurt.
- We ondersteunen het idee van de oprichting van een stuurgroep. De Vlaamse Jeugdraad engageert zich binnen deze stuurgroep. Ook de aanwezigheid van een kabinetsmedewerker van de minister van Jeugd is noodzakelijk voor de politieke gedragenheid en voortgang. Het is belangrijk dat deze groep een duidelijk afgebakende opdracht kent. Zelf prefereren we dan ook de term **planningsteam**³ in plaats van stuurgroep.
- We vragen een duidelijke **participatieve planning**. Hiervoor is al een eerste aanzet gegeven door de afdeling Jeugd. We stellen voor om de planning op het eerste planningsteam verder te verfijnen.
- We zijn tevreden dat **jeugdorganisaties** zich kunnen engageren binnen de werkgroepen. Maar we vragen om ook de bestaande structuren binnen de jeugdsector te betrekken en specifiek beroep te doen op de **Commissie Jeugdwerk** van de Vlaamse Jeugdraad als participatiekanaal voor de jeugdsector. Bv. bij de keuze van de thema's en de uitwerking van jeugdsectorspecifieke maatregelen.
- We vragen een **tussentijds adviesmoment** zodat de Vlaamse Jeugdraad tijdig een formeel advies kan uitbrengen over een eerste ontwerpversie.
- De Vlaamse Jeugdraad engageert zich om doorheen het planningsproces resultaten van al haar **inspraaktrajecten** met kinderen en jongeren ter beschikking te stellen.

³ Tijdens de vorige opmaak van het VJBP was er nogal wat onduidelijkheid over het mandaat van de stuurgroep. Onder planningsteam verstaan we een team dat instaat voor de planning en opvolging van het proces. Een planningsteam bewaakt het eindresultaat, verzamelt daarnaast ook het materiaal uit de werkgroepen, informeert hen, spoort tegenstrijdigheden op, checkt voorstellen op haalbaarheid en doet suggesties ter aanvulling. Het planningsteam heeft een duidelijk afgebakend mandaat.

- We vragen ook om input vanuit het **congres van het Steunpunt Jeugd** mee te nemen in het proces.
- In 2010 zal het Comité voor de rechten van het kind nieuwe aanbevelingen formuleren aan België, op basis van de ingediende rapporten. We vragen om ook via het Vlaams jeugdbeleidsplan mee werk te maken van de realisatie van die aanbevelingen.

Tot slot vragen we om de omgevingsanalyse, het memorandum van de Vlaamse Jeugdraad en dit advies mee te nemen als belangrijke basisdocumenten bij de opmaak van het Vlaams jeugdbeleidsplan. Een **gedragen plan** is een voorwaarde voor een sterk plan. Maar een sterk plan is ook een plan waarin duidelijke keuzes gemaakt worden. We rekenen op de Vlaamse Regering en de minister van Jeugd in het bijzonder om van dit jeugdbeleidsplan een **ambitieuw** plan te maken, met een duidelijke **communicatie** bij opmaak en uitvoer.

4. Besluit

- Het Vlaams jeugdbeleidsplan werkt probleemoplossend, inspireert en realiseert een efficiënter beleid voor kinderen, jongeren en hun organisaties in Vlaanderen. Het VJBP moet de **ambitie** hebben om nieuwe beleidslijnen uit te zetten en het bestaande beleid te versterken en te verbeteren. Duidelijke engagementen, indicatoren en communicatie zijn hierbij onmisbaar, alsook een uitgewerkte participatiestrategie. We vragen ook aan alle ministers dat ze hun verantwoordelijkheid opnemen in de opmaak en uitvoer van het plan.
- We willen dat er in het jeugdbeleidsplan duidelijke ambities opgenomen worden voor alle **instrumenten voor het geïntegreerd jeugdbeleid**: de JoKer (kind- en jongere-effectenrapport), de reflectiegroep kinderrechten- en jeugdbeleid, de aanspreekpunten kinderrechten- en jeugdbeleid en de jeugdmonitor.
- **De nieuwe Europese strategie voor jongeren**, het actieplan **kinderrechten** en het internationaal verdrag voor de rechten van het kind zijn inspirerende beleidskaders. Net als **het Vlaanderen in Actie plan – Pact2020** en het toekomstige jongerengeneratiepact kunnen ze het draagvlak van het Vlaams jeugdbeleidsplan vergroten.
- We ondersteunen het idee voor het **dubbel spoor van de jeugdsector**: enerzijds biedt de jeugdsector meerwaarden op diverse terreinen van het brede jeugdbeleid, anderzijds vraagt de jeugdsector sectorspecifieke beleidsmaatregelen. Ook deze sectorspecifieke kunnen best opgenomen worden in het jeugdbeleidsplan en in samenspraak met de sector tot stand komen.
- Het proces tot opmaak van het Vlaams jeugdbeleidsplan moet ondersteund worden door een **heldere communicatieve en participatieve planning**.
- De Vlaamse Jeugdraad engageert zich als **partner** om mee werk te maken van een ambitieus jeugdbeleidsplan.